

Truths behind red tape - Newspaper

D dawn.com/news/1290331

October 16, 2016

Významný levicový teoretik a antropolog z London School of Economics David Graeber v knize *Utopie pravidel: O technologii, hlouposti a tajných radostech byrokracie* hovoří o době, kdy potřeboval plnou moc od banky své matky k převodu finančních prostředků. její nezpůsobilost po mrtvici. Jeho zkušenost s podrobnostmi o nekonečném vyplňování formulářů, přeskokování v kabinách a nevykonných, neužitečných úředníkech, se kterými se cestou setkal, podivně připomíná mučivé utrpení, kterým člověk prochází při návštěvě vládního úřadu v Pákistánu kvůli jinak rutinnímu úkolu. jako je obnovení řidičského průkazu nebo žádost o cestovní pas.

Anekdota slouží k tomu, aby dohnala domů, zčásti Graeberovu základní tezi: že byrokracie – pravidla, regulace a papírování, které definují moderní život, jak jej známe – je podrážděná, všudypřítomná a mezikulturní, a přesto přežívá. v dnešním světě, protože pomáhá udržovat status quo.

Graeber zpochybňuje šíření byrokracie v našem každodenním životě: jak má éra po studené válce více formulářů k vyplnění, více byrokracie a zdánlivě autoritativnější odborníky než kdykoli předtím.

Your first name and initial _____ Last name _____ Sex M F

Street address and apt. no. if applicable _____ Social security number or taxpayer ID # _____

City, or town, state, and ZIP Code _____ Daytime phone number _____

The Utopia of Rules
On Technology, Stupidity, and the
Secret Joys of Bureaucracy
David Graeber
Author of *Debt: The First 5,000 Years*
"A brilliant, deeply original political thinker." —Rebecca Solnit

Your signature _____ Date _____
X

Email address _____

Comments _____

THIS SECTION FOR OFFICE USE ONLY
Format: Hardcover Paperback
Size: 5-3/4" x 8-3/4"
ISBN: 978-1-61219-374-8
BISAC Subject Code: POL010000
Publisher: Melville House

Barcode: [Barcode]

A přesto, kupodivu, se zdá, že se tím nikdo neleká. Kromě toho, když nazývá současnost věkem „totální byrokratizace“, tvrdí, že jsme byli uvedeni v omyl, abychom věřili, že byrokracie jednoduše znamená státní úředníky nebo vládní mašinerie. To je mylná představa, protože byrokracie dnes rozšířila svůj dosah daleko za hranice veřejného sektoru, aby mohla kontrolovat každý aspekt života v západním světě.

David Graeber předkládá argument, že neškodná pedanterie byrokracie by mohla být mnohem kontrolnější, než se zdá

Autor se přibližuje k rozdílu mezi levicí a pravicí v politice a říká, že když se kohokoli zeptáte dopředu, připustí, že haní byrokracii, ale toto je reakční reakce. Proaktivně, říká, se zdá, že pouze pravice se hlučně staví proti byrokracii. Mezitím se levice jeví přinejlepším zmatená a postrádá kritiku byrokracie. Graeberova kniha je tedy pokusem napravit tuto anomálii a snaží se nasměrovat myšlení tímto směrem. Zde vidíme, že je evidentní autorův vlastní ideologický postoj, kterým je ne tak nenápadně obhajovat levici, aby povstala proti (kapitalistickému) status quo, který, jak se domnívá, drží byrokracie.

Rukopis obsahuje tři eseje, které jsou zakončeny dlouhým úvodem (44 stran, esej sám o sobě) a přílohou. Kniha, která je hojně zastoupena odkazy na popkulturu, jako jsou upíři, James Bond, superhrdinové a *Star Trek*, se pohybuje mezi zábavnou četbou a hraničící s akademicky hutnou.

Úvod uvádí autorův pohled na byrokracii obecně a ilustruje, jak byrokracie v průběhu let spíše rostla, než se zmenšovala, s použitím důkazů, jako je počet hodin, které průměrný Američan nebo Brit stráví vyplňováním formulářů, nebo kolikrát termíny související s byrokracií, např. jako „kontrola výkonu“ se objevuje v každodenním používání (můžeme mít pochybnosti o Graeberových zdrojích dat,

protože žádné nejsou zmíněny, což naznačuje, že důkazy jsou neoficiální, ale pak jsem na nejistých základech, když zpochybňuji metodologii profesora London School of Economics).

Autor dále vysvětluje, co nazývá „železným zákonem liberalismu“: že jakákoli navrhovaná reforma nebo vládní iniciativa, která má snížit byrokracii (a nechat tržní síly mít volnou ruku (což často slyšíme v ekonomické mluvě) bude mají opačný, nezamýšlený účinek zvýšení celkového počtu regulací, papírování a zaměstnaných byrokratů.“ Graeber v podstatě tvrdí, že byrokracie plodí byrokracii: jakékoli snahy skoncovat s byrokracií jednoduše skončí nárůstem byrokracie.

Tento argument zní přesvědčivě, zvláště když je aplikován v našem místním kontextu. Jaká je prudká reakce na cokoli, co je oznámeno pákistánským úřadům, kromě vytvoření „výboru“? Lze si tedy představit, že návrh na zefektivnění postupů na pasovém úřadě v Karáči by pravděpodobně vyvolal ustavení týmu, který by navštívil prostory, hovořil s příslušnými úředníky, připravil zprávu... tak dále a tak dále. Sečteno a podtrženo, problém stále přetrvává, ale máte jen více mužů v safari oblecích, kteří se cítí důležitě, aby dostali úkol. Pozoruhodné je, jak si Graeber myslí, že to platí stejně dobře pro západní země, jejichž vlády bychom si představovali, že se vymanily z okovů neefektivity a korupce.

„Jazyk se samozřejmě neustále mění, takže malgašský mluvený jazyk – dokonce i jeho gramatika – je v mnoha ohledech zcela odlišný, než byl před 200 lety. Jelikož se ale gramatiku každý učí ve škole, když na to upozorníte, lidé automaticky řeknou, že mluvčí v dnešní době prostě dělají chyby a nedodržují správně pravidla. Nezdá se, že by nikoho napadlo – dokud na to neupozorníte – že kdyby misionáři přišli a napsali své knihy o 200 let později, současné zvyklosti by byly považovány za jediné správné a každý, kdo by mluvil jako před 200 lety, by se sám předpokládal. být v omylu. Ve skutečnosti jsem zjistil, že tento postoj velmi ztěžuje naučit se mluvit hovorově malgašsky. I když jsem najal rodilé mluvčí, řekněme studenty na univerzitě, aby mi dávali lekce, naučili by mě, jak mluvit malgašsky 19. století, jak se to učilo ve škole. Jak se moje odbornost zlepšovala, začal jsem si všimnout, že způsob, jakým spolu mluvili, nebyl podobný způsobu, jakým mě učili mluvit. Ale když jsem se jich zeptal na gramatické tvary, které používali a které nebyly v knihách, jen pokrčili rameny a řekli: „To je jen slang, to neříkejte.““ Úryvek z knihy

První esej „Mrtvé zóny imaginace: Esej o strukturální hlouposti“ se zabývá vztahem mezi mocí, násilím a lidskou představivostí. Předpokládá, že moderní kapitalismus čerpá autoritu z hrozby státem schváleného násilí, které je základem všech byrokratických struktur. Podle Graebera, ať už si to uvědomujeme nebo ne, jsou všechna pravidla a předpisy, se kterými se setkáváme, podvázána skutečným fyzickým násilím. Takže například univerzitní knihovna může vyžadovat, aby se student zaregistroval k členství a přešel kartou, aby si mohl půjčit knihu u pokladny. Procedury upravující půjčování knihy se mohou zdát neškodné, ale pokud by se někdo pokusil vykrást knihu, aniž by si sáhl po její kartě, Graeber vsadí, že nebude dlouho trvat a uniformovaní strážci ji zastaví. Tato pravidla a předpisy zajišťují, že nebudeme mít námitky proti nespravedlnostem současného stavu. Hrají proto roli v podpoře zavedeného (kapitalistického) systému.

Kromě toho, čím je prostředí byrokratičtější, tím je potenciálně násilnější (zmiňuje věznice, mafie a armády jako některé z nejbyrokratičtějších organizací s jasnými pravidly stanovenými pro slušnost, protokol a postupy). Podobně Sovětský svaz se svými nechvalně známými čistkami

a Solné doly byly také represivně byrokratické.

Důsledkem této eseje je, že byrokracie nejsou jen otravná, nesmyslná pravidla; byrokracie spíše pomocí hrozby násilí umožňuje prosperovat nespravedlivý status quo. Důsledkem tedy je, že pokud odstraníme byrokracii, kapitalismus by se zhroutil. Nějak se tento argument zdá být trochu natažený. Co by řekl Graeber o kmenových společnostech, kde existují pravidla (zvyky) a násilí, ale žádná byrokracie a žádný kapitalismus? Myslí si Graeber, že by evoluce byrokracie v domorodých společnostech vyústila v automatický přechod ke kapitalistickému způsobu výroby? Spojení mezi kapitalismem a byrokracií jistě není tak přímočaré, jak se zdá naznačovat.

Zatímco argument, který Graeber uvádí o všudypřítomné hrozbě násilí spojujícího kapitalismus s byrokracií, není tak zřejmý, některá z jeho dalších postřehů jsou jistě příbuznější. Hovoří například o používání jazyka na postkoloniálním Madagaskaru, kde zjistil, že francouzština byla zachována jako jazyk „autority“, zatímco domorodé jazyky byly odsunuty do „menšího“ postavení hovorové řeči neboli každodenní konverzace. To zní povědomě každému z Pákistánu, kdo by viděl okamžitý přechod do angličtiny z urdštiny v situacích, které údajně vyžadují vážnější nebo obtížnější sdělení. Podobně autor hovoří o sklonu znevýhodněných skupin více se zajímat o životy mocných, než naopak. To vysvětluje odvolání, např.

Ve druhé eseji „O létajících autech a klesající míře zisku“ Graeber tvrdí, že kapitalismus kreativitu a technologický rozvoj za posledních zhruba 50 let spíše brzdil, než podporoval. Začíná nářkem, že očekávání Baby Boomers ohledně technologického pokroku nebyla splněna; že věci, které děti v 60. a 70. letech vyrůstaly a sledovaly ve sci-fi pořadech (jako létající auta a kolonie na Marsu), nebyly nikdy realizovány. Graeber odmítá důležitost ohromných skoků v informačních technologiích jako technologického pokroku a nazývá moderní počítače „technologemi simulace“, spíše než pokrokem ve skutečnosti.

Má teorii vysvětlující (údajně) zpomalení technického pokroku: že si kapitalisté uvědomili, že lepší stroje posílí dělníky tím, že jim usnadní práci, že budou mít příliš mnoho volného času, což jim umožní fušovat do potenciálně podvratných činností, jako je např. jako kolektivní akce. To přimělo firmy v západním světě koncem 60. a začátkem 70. let k tomu, aby nasměrovaly finanční prostředky do výzkumu, díky kterému je práce byrokratičtější, ale méně kreativní (větší důraz na pracovní disciplínu, etiku na pracovišti a sociální kontrolu; méně na kreativitu a představitivost). Současný důraz na korporatizaci a privatizaci výzkumu navíc znamená, že vědci mezi sebou často soutěží, místo aby sdíleli nápady a zdroje, aby přišli se zajímavými a užitečnými technologiemi. Byrokracie tedy zbrzdila

lidskou kreativitu, která nemůže vzkvétat v mezích současného kapitalismu. Zřejmým důsledkem je, zbavit se kapitalismu a kreativita a technologický pokrok budou následovat.

Argument zní opět mírně nepravdivě. Korporatizace výzkumu brzdící shromažďování myšlenek je férová věc, ale nějak se zdá být příliš konspirační teorií, že pomocí byrokracie všichni kapitalisté spřádají spiknutí, aby zabránili vědeckým průlomům, protože chtějí zadržet pracovníky.

Třetí esej „Utopie pravidel aneb proč po tom všem skutečně milujeme byrokracii“ vysvětluje, že byrokracie přetrvává, protože má skrytou přitažlivost. Za prvé, byrokracie činí mezilidskou interakci neosobní: Raději vyplňuji formulář o své anamnéze, než abych si povídal s cizincem u přepážky o tom, proč chci navštívit svého urologa. Co je však důležitější, byrokracie pomáhá překonat instinktivní lidský strach z nejistoty nebo svévole.

I když by se dala převaha byrokracie, alespoň v naší části světa, připisovat jednoduše koloniální kocovině, Graeber zde má další levicový argument. Říká, že ti, kteří jsou u moci, vidí veškerou svobodu a „hry“ jako zdroj nebezpečné, podvratné moci. Zavedení byrokratických struktur jim umožňuje udržet tuto moc pod kontrolou tím, že nabízí rámec pro jednání vázaný na pravidla, který nás chrání před chaotickou a nepředvídatelnou povahou reality. Zdá se, že důsledek je (i když ne zřejmý), že kdyby byrokracie zmizela, vrátila by se nepředvídatelnost (a kreativita). To je zajímavý návrh, ale zase není úplně uvěřitelný.

Graeber zakončuje svou knihu krátkým esejem v příloze nazvaném „O Batmanovi a problému konstituční moci“, který spojuje filmovou sérii Batmana Christophera Nolana s některými dalšími tématy v knize. Zde odkazuje na superhrdiny, jako jsou Superman a Batman, jako na vždy reakční, čímž představuje status quo, zatímco superpadouchy, jako jsou Lex Luthor a Joker, považuje za kreativní

jedince. Mimo jiné vysvětluje případné vítězství superhrdinů v každém komiksu nebo filmu jako podprahové posílení případného triumfu konzervativní politiky nad alternativními formami myšlení.

Utopie pravidel není tak oslnivá jako předchozí Graeberova kniha *Dluh: Prvních 5 000 let*. Jednak se zdá, že autor má větší sklony k nadsázce a mnoho jeho argumentů není jasných nebo zřejmých. Spíše by se dalo tvrdit, že mnohé z jeho teorií o moderní společnosti se zdají být pozoruhodně chytré, když si je člověk poprvé přečte, ale při opakovaném čtení ho donutí přemýšlet: „Ale to je jen aplikace zdravého rozumu“. Celá Graeberova kritika byrokratizace je naneštěstí typická pro poraženecké argumenty, které vysvětlují sociální jevy tak, že „existují, protože slouží osobním zájmům“, protože to znamená, že se s nimi snad nedá nic dělat.

Některé z jeho vazeb, například mezi násilím, byrokracií a kapitalismem, nebo mezi fenomény, jako je arabské jaro a hnutí Occupy Wall Street, jsou pravděpodobně slabé. Navíc jeho definice byrokracie není až do samého konce knihy křišťálově jasná. A konečně prosazuje, že odstranění byrokracie povede k zániku kapitalismu – ale povede to automaticky ke vzniku utopického alternativního systému? Jistě podnět k zamyšlení; ale pak nemůžeme zapomenout, že Graeber je samozvaný anarchista.

Recenzent je politický ekonom a vyučoval společenské vědy na různých akademických institucích v Karáčí.

Utopie pravidel: O technologii, hlouposti a tajných radostech byrokracie (SOCIOLOGIE)

David Graeber

Melville House, New York

ISBN 978-1612193748

261 s.

Publikováno v Dawn, Books & Authors, 16. října 2016

